

Mokymas apie šeimą arkivyskupo Mečislovo Reinio teologijos magistro darbe

Straipsnyje apžvelgiami arkivyskupo Mečislovo Reinio pirmieji mokslo žingsniai – teologijos magistro darbas „Krikščionybės pasirodymas daug prisidėjo prie dorovės kilimo“ („Apparitio christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum“). Darbas parašytas ir 1909 m. apgintas Petrapilio dvasinėje akademijoje. Aptariamos jo atsiradimo istorinės aplinkybės, analizuojama problema, detalizuojamas mokymas apie šeimą, santuoką ir vaikus. Tai itin svarbu šiais – Šeimos – metais. Šiomet taip pat minimos M. Reinio 130-osios gimimo metinės.

The author of the article examines the first academic steps of the Archbishop Mečislovas Reiny, mainly his master of theology thesis under the title “The appearance of Christianity greatly advanced the development of morality” (“Apparitio christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum”), which was written and defended in 1909 at the Spiritual Academy of Petrapilis. The reader will learn about the historical reasons which might have influenced the particular choice of the topic for the thesis, the analysis of the problem, and will have a brief introduction of the teachings on family, marriage and children, found in this thesis. Such introduction is most valuable since this year was dedicated to the Family Life by the Lithuanian Conference of Catholic Bishops, and because this year we commemorate the 130th anniversary of the Archbishop M. Reiny's birth.

Įvadas

Arkivyskupo Mečislovo Reinio mokslinė veikla plačiašakė – originalūs darbai, vertimai bei recenzijos. M. Reiny rašė įvairiomis temomis. Nuo 1907 m. pradėjęs bendradarbiauti spaudoje jis gvildeno tikėjimo ir doros problemas, nagrinėjo pedagoginius, filosofinius ir estetikos klausimus, domėjosi psichologine, istorine ir kultūrine tematika, socialiniais ir politiniais klausimais, kritikavo bolševizmą ir rasizmą. Nemažai darbų skirta visuomeninei veiklai¹.

Gausus M. Reinio rašytinis palikimas iki galo nėra sutvarkytas, o dar mažiau išsamiai tyrinėtas. Analizuoti jo straipsniai, skirti pedagoginėms bei psichologinėms problemoms², dorovės puoselėjimui³. Nagrinėtas M. Reinio požiūris į jaunimą⁴, atskleistas ganytojo požiūris į katalikišką spaudą⁵. M. Reinio asmenybės svarbą mokslininkams liudija jam skirti darbai: 2013 m. laikraštyje „Utenis“ pirmąsyk pateikta 75-ių straipsnių bibliografinė rodyklė, skirta reinistikai⁶.

M. Reinio teologijos magistro darbas „Krikščionybės pasirodymas daug prisidėjo prie dorovės kilimo“ („Apparitus christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum“), parašytas ir 1909 m. apgintas Petrapilio dvasinėje akademijoje, dar nesulaukė mokslininkų dėmesio.

Darbo tikslas – pristatyti arkivyskupo M. Reinio teologijos magistro darbą.

Darbo uždaviniai – atskleisti jo atsiradimo istorines aplinkybes; pateikti darbo tezės ir problematikos analizę; detalizuoti mokymą apie šeimą, santuoką ir vaikus.

Metodai – teologijos magistro darbo „Krikščionybės pasirodymas daug prisidėjo prie dorovės kilimo“ („Apparitus christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum“) analizė bei sintezė.

Tyrinėti M. Reinio magistro darbą paskatino 2014 m. vasario 28 d. LMA vykusio konferencija, skirta M. Reinio 130-osioms gimimo metinėms. Straipsnis parengtas konferencijoje skaityto pranešimo pagrindu. M. Reinio teologijos magistro darbo kopiją parūpino dr. Aldona Vasiliauskienė. Straipsnį sudaro trys skyriai. Pirmajame aptariamos magistro darbo atsiradimo istorinės aplinkybės; antrajame pateikiama trumpa darbo tezės ir problematikos analizė; trečiajame detalizuojamas mokymas apie šeimą, santuoką ir vaikus – tai itin aktualu minint Šeimos metus.

1. Magistro darbo atsiradimo istorinės aplinkybės

Labai gerai baigęs studijas Vilniaus kunigų seminarijoje, M. Reinys gavo tuometinės caro valdžios stipendiją ir mokslus tęsė Petrapilio dvasinėje akademijoje (1905–1909). M. Reinys į Petrapilį atvyko 1905 m. rudenį – sudėtingu politiniu laikotarpiu. Jis rašė: „Tų metų ruduo buvo neramus, triukšmingas, revoliucingas. To pasėkos buvo caro manifestas, pažadėjęs politinės ir kultūrinės laisvės. Atsiskleidė naujas gyvenimas, naujos susidarė veikimo sąlygos. Sukrutome ir Akademijos studentai ir po kiek laiko įteikėme savo artimiausiai vyriausybei memorandumą, kuriame tarp kitų dalykų prašėme įsteigti akademijoje Sociologijos katedrą.“⁷ Katedra buvo įkurta ir dėstyti pakviestas kun. dr. (vėliau – palaimintasis) Jurgis Matulaitis-Matulevičius MIC.

Petrapilio dvasinėje akademijoje M. Reinys studijavo 13 įvairių dalykų, klausė žymių profesorių kursų, kai kuriuos jų dėstė ir lietuviai: biblinę graikų kalbą – Kazimieras Jaunius, sociologiją – Jurgis Matulaitis-Matulevičius, Šventojo Rašto įvadą – Adomas Dambrauskas-Jakštas, fundamentinę teologiją – Pranciškus Būčys, moralinę ir pastoracinę teologiją – Jonas Mačiulis-Maironis, kanonų teisę – Jurgis Baltrušaitis⁸. Be to, M. Reinys buvo pasirinkęs apologetikos specializaciją, kuriai vadovavo minėtas fundamentinės teologijos profesorius (vėliau – vyskupas) P. Būčys. Apologetikos istorijai P. Būčys, kaip pažymi jis pats, naudojosi Otto Bardenhoeverio „Geschichte der altkirchlichen Literatur“ („Ankstyvosios Bažnyčios šaltinių istorija“, 1902) išrinkdamas iš šios knygos apologetinius veikalus ir apibendrinamas jų vertę fundamentinei teologijai. Tačiau kursas neapėmė viso objekto, o tik nuo pradžios iki šv. Augustino. Nors studentai paskaitas litografuodavo, bet jos, pasak P. Būčio, vertinusio jas iš vėlesnio savo gyvenimo perspektyvos, nedarė jam garbės, nes šis sumanymas dar nebuvo užbaigtas⁹.

Tuo pačiu metu viso pasaulio katalikus intelektualus itin paveikė popiežiaus Pijaus X 1907 m. paskelbta enciklika „Pascendi Dominici Gregis“, skirta modernizmo klaidoms pasmerkti. Enciklikoje užsiminta ir apie sukūrimą institucijos, kuri turėtų suvienyti mokslo ir kultūros pažangai dirbančius mokslininkus. Minėta enciklika ypač paveikė profesorių P. Būčį. Jis vienas pirmųjų, atsiliepdamas į Pijaus X siūlymą, 1908 m. sausio 27 d. parašė ir „Draugijos“ žurnale paskelbė straipsnį „Tarptautinis katalikų mokslui aukštyn kelti susivienijimas ir Lietuva“¹⁰. Šis straipsnis tapo pirmąja idėjine Lietuvių katalikų mokslo akademijos kūrimo iniciatyva, tapusia realybe 1922 m.

1907 m. birželio 10 d., mokydamasis Petrapilio dvasinėje akademijoje, M. Reinys buvo išventintas kunigu. Po poros metų įgijo teologijos magistro laipsnį. Jį gavo už fundamentinės teologijos darbą, pavadintą „Krikščionybės pasirodymas daug prisidėjo prie dorovės kilimo“ („Apparitio christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum“).

2. Trumpa darbo tezės ir problematikos analizė

M. Reinio teologijos magistro darbo fotokopija, kaip jau minėta, gauta iš dr. A. Vasiliauskienės. Tai 80 puslapių kaligrafišku šriftu švariai ir tvarkingai lotynų kalba parašytas darbas. Kadangi straipsnio autorius nėra profesionalus lotynų kalbos žinovas, į pagalbą pasitelkė Stanislovą Poniškaitį ir vysk. Joną Kaunecką. Vysk. J. Kauneckas ypač daug prisidėjo prie to, kad būtų galima susipažinti su M. Reinio magistro darbu.

Įžanginėje darbo dalyje M. Reinys rašo: „Tezė, kiek galima, siejama su mokslais, kurie vadinami „Religijų istorija“, ir ypač jungiama su tos istorijos dorovės mokymo dalimi; <...> Būtų teisinga pateikti visas ir atskiras visuotinių moralinių mokymų tiesas, tarp savęs sulyginant tiek atskiras tiesas, tiek suformuojant sprendimą apie krikščioniško moralės mokymo didybę; tokiam tikslui būtų galima prirašyti daugybę tomų. Bet man tai mažiausia rūpėjo. Yra darbų, kuriuose sulyginami atskiri krikščioniškosios moralės mokymai, vadinamosios atskiros moralės sistemos.

Tačiau atskirų mokslo tiesų ieškojimas niekada nesibaigia, tik kyla atskirų sintezių ir išvadų nagrinėjimas. Todėl noriu šioje disertacijoje pirmenybę skirti toms tezėms, kurios man yra žinomos ir kurių nagrinėjimui monografijų nėra.“

[Originalo faksimilėje: *Thesis, ut patet, pertinet ad eam seriem scientiarum, quae vocatur „Historia religionum“, et complectitur nimirum eius moralem partem <...>. Rectum hoc esset, si propositum haberem omnes et singulas veritates systematum moralium ex fontibus adstruere, tali modo adinventas veritates inter se comparare et sic efformare iudicium de sublimitate doctrinae moralis christianae; ut huic fini satisfiat, multa volumina conseribenda essent. Sed minime hoc mihi in mente erat. Sunt opera, in quibus instituitur comparatio singularium doctrinarum, ut e.g. condicione servorum, per varia systemata moralia.*

Unaquaqueque tamen scientia singularium veritatum disquisitione non absolvitur, sed exigit synthesim conclusionum, quae ex particularibus indagacionibus oriuntur. Huiusmodi synthesim praestare volui in hac dissertatione eo potius, eum, quatenus mihi notum est, monographiae, hanc remtractantes, desint.]

Pasak M. Reinio, įvairiose pasaulio religijose susiformavusias atskiras tiesas galima palyginti dviem būdais: 1) priešpriešinant atskiras moralines sistemas, kad taip atsi-
 skeistų atskirų sistemų vieningumas ir visuma; 2) parodant atskirose moralinėse siste-
 mose atskirų klausimų plėtotę, kai aiškiau atsiskleidžia atskirų mokymų palyginimas ir
 raida. M. Reinys pasinaudojo antruoju būdu – atsisakė kalbėti apie klausimus, lemian-
 čius krikščioniškosios moralės visumą. Lygindamas moralinius mokymus pirmenybę
 teikė budizmui, graikų ir romėnų filosofijoms, judaizmui ir krikščionybei. Darbas dali-
 jamas į dvi dalis: pirmojoje chronologine tvarka apžvelgiamos įvairių moralinių sis-
 temų atskiros tiesos; antrojoje dalyje įrodomas krikščioniškosios moralinės sistemos
 pranašumas ir tobulumas.

Galutinėse išvadose M. Reinys apibendrina: „Iš to, kas išdėstyta, galime pasakyti
 apie pagonybę: a) ji neturi pastovių moralinių principų: dažniausiai net nenustato jokių
 principų, kurie galėtų būti visuotinai pripažinti; b) matome daugybę klaidų: meilės sri-
 tyje, savęs valdyme, tyrume; sutuoktinių, vergų, darbo srityse; visuomenės moralėje ir
 gėrybių pasidalijime. Dorovės papročiai ir moralė – tai daro pagonybę silpniausią iš
 visų visuomenės formų. <...> Žinoma, net ir pagonybė skelbia kai kuriuos kilnius prin-
 cipus; tai galima lengvai paaiškinti: a) ir pagonybė naudojasi žmogaus protu ir šalti-
 niais, b) pagonybė perėmė likučius pirminio Dievo apreiškimo, duoto pirmam žmogui,
 nors klaidomis sugadinto ir aptemdyto.“

[Originalo faksimilėje: *Innixa dictis de paganismo statuere possumus: a) eum carere stabilitate principiorum moralium: fere nullum datur principium, quod ab omnibus agnitum sit, b) eum praesertim errasse in quaestionibus charitatis, suicidii, eastitatis, uxorum, servorum, laboris, moralis perfectionis societatis et bonorum fortunae. Hinc eruitur paganismum obtinere infimum locum respectu habito sublimitatis doctrinae morum <...>. Quidquid est, tamen etiam paga- nismus quaedam principia sublimia depraedicat; sed hoc facile explicari potest, cum a) et paganismus usus sit ratisne humana ut fonte, b) reliquiae primitivae revelationis Dei, datae primo homini, quamvis obfuscatas et erroribus vitiatas, in paganismum transieruni.*]

M. Reinys sugretina judaizmą su jį pranokstančiu krikščioniškuoju tikėjimu: „Judaizmo skelbiama moralė kilnumo požiūriu užima tarpinę vietą tarp pagonybės ir krikščionybės dėl šių priežasčių: a) naudojasi Dievo apreikštu mokymu, b) tai yra pasiruošimas krikščionybei. Tiesa, moralinis mokymas čia gadinamas išsisukinėjimu (fariziejiškų gudragalviavimų); o krikščionybė visus senuosius kilniausius principus priėmė į savo moralės sistemą ir pridėjo naują, tobulą mokymo šaltinį iš Dievo Apreiš-
 kimo. Krikščionybė nėra prieš ją egzistavusių atskirų moralinių mokymų ar kilnių dorovės principų sudėjimas, tai nėra ir performavimas mokymo, buvusio prieš Kris-
 taus laikus. Tai yra didesnis Dievo meilės skelbimas, žmogaus kilnumo išryškinimas, žmogaus gyvybės vertės parodymas. Dorovės mokymas tobulinamas, ugdant dorybes: tyrumą, savęs apvaldymą, meilę. Žmogaus vertingumas išryškėja, krikščionybėje skel-
 biant šeimos kilnumo sąlygas, daugiau vertinant vaikus ir tarnus; taip pat darbas ir materialinės gėrybės įgyja naują vertę amžinajam gyvenimui. Taip visi principai krikš-
 čioniškosios moralės mokyme suvedami į tobulybės pagrindą, visumą ir šventumą.“

[Originalo faksimilėje: *Judaismus ratione sublimitatis moralis doctrinae medium locum inter paganismum et Christianismum obtinet ob has causas: a) quia est doctrina a Deo revelata et b) quia est praeparatio ad Christianismum. In hoc ultimo doctrina moralis acumen adipiscitur, quia Christianismus omnia principia sublimia antiquitatis in suum systema ascivit ac adhuc novum perfectumque fontem doctrinae suae sc. revelationem Dei positivam agnovit. Dato non concesso etiamsi Christianismus esset solum mera conglutinatio sublimium principiorum moralium antiquitatis antechristianae, iam per efformationem huius perfectae conglutinationis, quam nemo ante Christum praestiterit, promoveret doctrinam moralem; sed Christianismus est aliquid plus, quam huiusmodi conglutinatio; etenim charitatem Dei promovit, hominem nobilitavit, monstrando ei valorem vitae, quae in se ipso moraliter perficiendo ope virtutum, inter quas eminent: castitas, mortificatio, charitas, consistit. Dignitas hominis per Christianismum nobilitata condicionem uxorum, liberorum ac servorum melioravit; porro labor et bona fortunae valorem novum acquirunt, cum ope eorum vita aeterna obtineri possit, dummodo finis bonus eis praefigatur. Denique, omnia Christianismi principia moralia redacta sunt in systema, quod fundamentum, integritatem et sanctionem perfecta habet.]*

Galiausiai M. Reinys savo darbą baigia tokiu apibendrinimu: „Šios disertacijos mintys faktiškai remiasi fundamentine teologija. Įrodant dieviškąją Kristaus pasiuntinybę fundamentinėje teologijoje tarp kitų pateikiami argumentai iš aukščiausio Kristaus mokymo. Remdamasis tokiais argumentais, tikiuosi šią disertaciją būsiant naudingą.“

[Originalo faksimilėje: *Nunc quaeritur, quam relationem haec dissertatio ad Theologiam Fundamentalem habeat. Ad probandam divinam Christi legationem Theologia Fundamentalisis inter caetera adhibet argumentum, desumptum ex sublimitate doctrinae Christi; ad quod argumentum illustrandum hanc dissertationem utilem esse censeo.]*

Teologijos magistro darbą Petrapilio dvasinės akademijos rektorius nutarimu iki 1909 m. kovo 2 d. turėjo perskaityti ir įvertinti trys akademijos profesoriai. Įvertino patenkinamai. Tų pačių metų gegužės 29 d. senatas nusprendė M. Reiniui suteikti teologijos magistro laipsnį.

3. Mokymas apie šeimą, santuoką ir vaikus teologijos magistro darbe

Pirmojoje savo darbo dalyje, III skyriuje, M. Reinys, remdamasis to meto teologine literatūra, pristato Bažnyčios mokymą apie šeimos moralę. Šiais – Šeimos metais – derėtų dar kartą panagrinėti, ko Bažnyčia mokė apie šeimą prieš daugiau kaip šimtmetį ir ką nenuilstamai kartoja ir šiandienos žmogui.

III skyriaus pirmajame poskyryje aptariama santuokos tema. M. Reinys pasirenka svarbiausią santuokinės teisės klausimą apie šeimos vienybę, jos neišardomumą ir pažymi: „Brahmanizme leidžiama poligaminė šeima ir skyrybos. Konfucijus skelbia šeimos vienumą, bet skyrybas, esant svarbioms priežastims, leidžia. Budizmas pripažįsta

vienuolinį gyvenimą kaip aukščiausio laipsnio tobulumą, šeimos gyvenimą niekina, o moterį laiko visokio suktumo (apgaulės), nuodėmingumo ir blogio šaltiniu; Platonas leidžia šeimos bendruomenę, bet nepripažįsta moters įtakos socialiniame gyvenime ir jos auklėjimo vaidmens. Aristotelis šiuo klausimu kiek skiriasi nuo Platono, pripažįsta moterį esant aukštesnės dvasios už vergo, bet vis tiek žemesnės už vyro.“

[Originalo faksimilėje: *In Brahmanismo iura uxorum in familia varias mutationes subierunt; respectu autem habito matrimonii polygamia et divortium cum quibusdam restrictionibus permittuntur. Confutius quamquam unitatem matrimonii proclamat, tamen divortium graves ob causas lege sancivit. Cum Buddhismus vitam monasticam ut summae perfectionis specimen concipiat, hinc vitam familiarem spernit, ac feminam considerat ut malum fontemque omnis immunditiae et versutiae; inde factum est, ut nullae leges circa matrimonium statuerentur. Plato approbavit onanismum coniugalem (cf. Lanessan o. c. pag. 209) et communitatem uxorum permisit (cf. Denis I o. c. pag. 138). Aliunde tamen Plato agnoscit mulieres educandas esse earumque magnum valorem in vita sociali. Aristoteles hac in quaestione discrepat aliquatenus a Platone, affirmatque animam mulieris superiorem esse anima servi et inferiorem viri.*]

Krikščioniškajai pozicijai artimiausia judaizmo nuostata, bet ir judaizmas, anot M. Reinio, stokoja tobulumo – jį leidžia pasiekti tik krikščioniškasis tikėjimas.

„Judaizme svetimoterystė, kaip žmogui svetimas veiksmas, baudžiama mirties bausme (Įst 22, 22). Mūsų protėvių bendra vienybė ir santuokos neišardomumas apibrėžtas pačioje pirminėje būklėje – sutvėrime vieno vyro ir vienos moters. Kai Dievas atvedė Adomui Ievą, tarė: „Todėl vyras paliks tėvą ir motiną, glausis prie žmonos, ir jie taps vienu kūnu.“ (Pr 2, 24). Vėlgi Kristus, klausinėjant fariziejams apie skyrybų leistinumą, tarp kitko atsakė: „Mozė leido jums atleisti savo žmonas dėl jūsų širdies kietumo. Bet pradžioje taip nebuvo“ (Mt 19, 8). Bet poligamija patriarchų laikais žydų giminėje po tvano buvo leista. Pvz., Jokūbas, kuris laikomas šventumo simboliu, Abromo pavyzdžiu turėjo daugelį žmonių. Žydų skyrybos buvo leistinos: a) duodant atleidimo raštą (Įst 24, 1), b) sumokant tam tikrą išpirką.“

[Originalo faksimilėje: *In Iudaismo adulterium, ut actus externus, poena mortis plectebatur (Cf. Deut. XXII, 22). Unitas simultanea et indissolubilitas matrimonii iam in primitivo et originali statu protoparentum nostrorum quadamtenus indicatur ipsa creatione unius viri et unius mulieris. Deinde, Adamus, intuens Evam, quam Deus ei adduxit, dixit: ‚Quamobrem relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhaerebit uxori suae: et erunt duo in carne una.‘ (Genes. II, 24) Tum, Christus pharisaeis interrogantibus de liceitate divortii, inter alia respondit: ‚Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic.‘ (Matt. XIX, 8) Polygamia simultanea Patriarchis ac in genere Judaeis post diluvium permissa erat, ut patet exemplo Abraham, Jacob, qui ut insignes pietate exhibentur, quamvis plures uxores habuerint. Divortium Judaeis etiam permissum est sub condicionibus a) dare libellum repudii (Cf. Deut. XXIV, 1), b) praestare khetubat seu conductam summam pecuniariam.]*

„Krikščionybėje, nors žmona vyrui, kaip galvai, turi būti paklusni, bet taip pat reikalaujama jai vertos meilės: „Jūs, moterys, būkite klusnios savo vyrams, lyg kad Viešpačiui <...> Jūs, vyrai, mylėkite savo žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save“ (Ef 5, 22.25). Svetimoterystė draudžiama ne tik išoriniu veiksniu, bet ir geismu: „O aš jums sakau: kiekvienas, kuris geidulingai žvelgia į moterį, jau svetimauja savo širdimi“ (Mt 5, 28). Poligamija ir skyrybos neleistinos, kaip aišku iš Jėzaus atsakymo fariziejams, klausinėjantiems apie skyrybų leistinumą: „Argi neskaitėte, jog Kūrėjas iš pradžių sukūrė žmones kaip vyrą ir moterį ir pasakė: *Todėl vyras paliks savo tėvą ir motiną ir glausis prie žmonos, ir du taps vienu kūnu.*“ (Mt 19, 4–5), kitoje vietoje pasakyta: „Kiekvienas, kas atleidžia žmoną ir veda kitą, svetimauja“ (Lk 16, 18). Tautų apaštalas [Paulius – G. J. past.], eidamas Mokytojo pėdomis, sako: „Susituokusiems įsakau ne aš, bet Viešpats, kad žmona nesiskirtų nuo vyro, o jei atsiskirtų, kad liktų netekėjusi arba susitaikintų su vyru; taip pat ir vyras tegu nepalieka žmonos“ (1 Kor 7, 10–11).“

[Originalo faksimilėje: *In Christianismo, quamvis uxor viro qua capiti familiae subdita sit, tamen exhibetur ut digna amore: Mulieres viris suis subditae sint, sicut Domino... Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam et seipsum tradit pro ea.* (Ad Ephes. V, 22; 25) *Adulterium prohibetur non solum per externam actionem patrare, sed etiam concupiscere: Ego autem dico vobis: quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam moechatus est eam in corde suo.* (Matth. V, 28) *Polygamia simultanea et divortium interdicuntur, ut patet ex responso Christi, dato Pharisaeis sciscitantibus de liceitate repudii: Non legistis quia qui fecit hominem ab initio, masculum et feminam fecit eos? Et dixit: propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una.* (Matth. XIX, 4–5); *alio vero loco dictum est: Qui dimiserit uxorem suam et aliam duxerit, moechatur.* (Luc. XVI, 18) *Apostolus gentium, premens vestigia Magistri, dixit: Iis autem, qui matrimonio iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere; quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat.* (I ad Corinth. VII, 10–11)]

Tolesnėse išvadose nedviprasmiškai pabrėžiama krikščioniškosios moralės sąsaja su visuomenės gerove, ką žodis žodin galima pakartoti ir iš mūsų dienų sakyklų. M. Reinys rašo: „Iš šių pamokymų aišku, kokios svarbios krikščionybės nuostatos – santuokos neišardomumas ir vienybė. Taigi jau niekas negali prieštarauti šeimos vienumui ir neišardomumui, šeimai priešpriešinti skyrybas ar poligamiją, nes taip kenkiama visuomenei, griaunant jos dorovę ir sujaukiant šeimų ramybę. Pasakiau „griaunama dorovė“, nes skyrybos, kaip rodo praktika, veda prie daugelio nukrypimų, net nusikaltimų; be to, pasakiau „ardoma šeimų ramybė“, nes taip išardomos šeimos, kyla ginčai, šeimos išblaškamos, atsiranda pasidalijimas, neapykanta ir auga kerštai, gi vaikai išmetami į didžiausią moralės pavojų. Daugėjant skyrybų sugriūva visuomenės ramybė.“

[Originalo faksimilėje: *His praeceptis patet, sub quodam respectu indissolubilitatem et unitatem matrimonii esse notas distinctivas Christianismi. Iam vero nemo non videt praestantiani unitatis et indissolubilitatis matrimonialis prae divortio et polygamia; haec enim societati nocent, tum mores corrumpendo, tum*

*pacem familialem turbando. Dixi ‚mores corrupendo‘, nam spes oltinendi divor-
tium ad multos excessus, aliquando etiam et crimina, ut praxis docet, impellit;
deinde dictum est: ‚pacem familialem turbando‘, quia ut per matrimonium fa-
milie coadunantur, lites componuntur, ita per divortium familiae exacerbantur,
divisiones oriuntur, odia et vindictae foventur, liberi vero maximum periculum
morale subeunt. Multiplicatis dissidiis pax societatis turbatur.]*

Teigtina, kad vienas svarbiausių priminimų šiandienos žmogui, dažnai nebetikin-
čiam amžinuoju gyvenimu ir šeiminio gyvenimo išbandymus linkusiam spręsti sky-
rybomis, yra šie žodžiai: „Dėl šeimos neišardomumo atskirais atvejais tenka pakęsti
sunkumus, bet tai kur kas daugiau pasitarnauja visuomenės drausmei ir ramybei. Taip
visuomenės gėris priešpriešinamas asmeniškam gėriui. Nelaimingiems sutuoktiniams
jų krikščioniška kantrybė atlygina laikinus sunkumus amžinybėje.“

[Originalo faksimilėje: *Quamvis in particulari easu privati multa incommoda
perpeti debeant ex matrimonii indissolubilitate, tamen haec multum confert ad
disciplinam societatis servandam. Atqui bonum societatis anteponendum est bono
privato. Infelicibus ex matrimonio coniugibus solatium afferendum est per alia
remedia ut secessus temporaneus, patientia christiana etc.]*

Antrajame III skyriaus poskyryje kalbama apie vaikus: „Pateiktame nagrinėjime
tėvų teisė svarstoma sūnų ir dukrų atžvilgiu, ir kaip ji keičiasi amžiams bėgant. Brah-
manizme tėvai turi valdžią vaikams, net jų nužudymui. <...>. Platonas moko, kad tėvai
ir visuomenė sveikus vaikus turi priimti, bet ligotų (debilų) gyvybę turi teisę nutraukti.
Toks yra ir Aristotelio mokymas jo veikale apie respubliką: „Iš išdėstytų dalykų kyla
tėvų teisė debilus pašalinti.“ Ne kitoks požiūris vaikų atžvilgiu yra ir pas romėnus.
Įstatymų dešimtoje lentelėje skaitome: „Tėvas, pastebėjęs vaikų nesveikumo ženklus,
juos greit nužudo“.“

[Originalo faksimilėje: *In proposita quaestione iura patris erga filios et filias
consideranda sunt, quia haec iura in decursu saeculorum mutationem subierunt.
Brahmanismus patri illimitatum dominium seu potestatem vitae et necis in li-
beros adscribit (Cf. Lanessan o. c. pag. 166). <...> Plato docet infantes sanos
a parentum tutela amovendos ac societati committendos esse, debiliores vero
vita privandos (Cf. Lanessan o.c. pag. 268). Idem professus est Aristoteles, ut
patet ex eius opere De republica: ‚Do exponendis autem vel tollendis partibus
lex esto, nequid mancum vel debile alatur.‘ (l. III c. XVI) Eadem ratio tractan-
dorum infantium erat et apud Romanos. In lege 10 tabularum legimus: ‚Pater
insignem ad deformitatem puerum cito necato.‘ (Tab. IV. – Apud Tanqueray.
Synp. Th. Dog. Fund. pag. 158)]*

„Judaizme vaikai yra visiškai priklausomi nuo tėvų, galima sakyti, vaikų gyvybė ir
mirtis yra tėvų rankose, jie nepaklusnius vaikus gali savo autoritetu pasmerkti mirčiai,
ir tai leidžia ST tekstas: „Jei žmogus turėtų neklaužadą ir maištingą sūnų, neklusantį
tėvo ir motinos, nepaklūstantį jiems, nors jie jį ir baustų, tada jo tėvas ir motina pačiups
jį ir nuves pas miesto seniūnus prie tos vietos vartų. Jie pareikš miesto seniūnams: ‚Šis

mūsų sūnus yra neklaužada ir maištingas. Mūsų jis neklauso. Jis yra besotis ir girtuoklis. Tada visi miesto vyrai užmuš jį akmenimis. Taip pašalinsi pikta iš jūsų: visas Izraelis, apie tai girdėdamas, bijos“ (Išt 21, 18–21). Kitoje vietoje tas pats patvirtinama: „Kas keikia tėvą ir motiną, bus nubaustas mirtimi“ (Išt 21, 17).“

[Originalo faksimilėje: *In Iudaismo liberi sunt sub tutela patris, quem honorare tenentur; aliquatenus dici potest vitam eorum et mortem esse in manu patris, qui contumaces filios quamquam non propria auctoritate morte punire potest, ut patet ex textu: ‚Si genuerit homo filium contumacem et protervum, qui non audiat patris aut matris imperium, et evercitus obvedire contempserit: apprehendent eum, et ducent ad seniores civitatis illius, et ad portam iudicii, dicentque ad eos: Filius noster iste protervus et contumax est, monita nostra audire contemnit, commensationibus vacat et luxuriae atque conviviis: lapidibus eum obruet populus civitatis: et morietur, ut auferatis malum de medio vestri, et universus Israel audiens pertimescat‘ (Deuteron. XXI, 18–21); alio vero loco idem confirmatur: ‚Qui maledixerit patri suo vel matri, morte moriatur.‘ (Exod. XXI, 17)]*

Kitaip yra krikščionybės mokyme: vaikai vadinami mažutėliais ir teigiama, kad turi būti priimami kaip dangaus karalystės dovana: „Žiūrėkite, kad nepaniekintumėte nė vieno iš šitų mažutėlių, nes, sakau jums, jų angelai danguje visuomet regi mano dangiškojo Tėvo veidą“ (Mt 18, 10); „<...> Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė“ (Mk 10, 14).

M. Reinys pažymi: „Privesti vaikus prie moralės griuvėsių yra didelis nusikaltimas: „Kas papiktintų vieną iš šitų mažutėlių, kurie mane tiki, tam būtų geriau, kad asilo sukamas girnų akmuo būtų užkabintas jam ant kaklo ir jis būtų paskandintas jūros gelmėse“ (Mt 18, 6).“

[Originalo faksimilėje: *Adducere parvulum ad ruinam moralem est magnum crimen: ‚Qui autem scandalisaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius, et demergatur in profundum maris.‘ (Matth. XVIII, 6)]*

„Iš pateiktų tekstų aišku, kad absoliuti tėvų valdžia vaikams, buvusi iki Kristaus, yra panaikinama. Iš kitos pusės vaikų santykius su tėvais mums apibrėžia apaštalas Paulius: „Jūs, vaikai, klausykite Viešpatyje savo gimdytojų, nes šito reikalauja teisingumas. Gerbk savo tėvą ir motiną, – tai pirmasis įsakymas su pažadu: Kad tau gerai sektųsi ir ilgai gyventumei žemėje. Ir jūs, tėvai, neerzinkite savo vaikų, bet auklėkite juos, drausmindami ir mokydami Viešpaties vardu“ (Ef 6, 1–4).“

[Originalo faksimilėje: *Adductis textibus patet absolutismum paternum, quod in religionibus ante Christum natum viguerit, in Christianismo deesse. Summarium relationis liberorum ad parentes et vice versa clare proponit nobis S. Paulus: ‚Fili, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim iustum est. Honora patrem tuam et matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione. Ut bene sit tibi, et sis longaevus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros: sed educate illos in disciplina, et correptione Domini.‘ (Epist. ad Ephesios VI, 1–4)]*

Galiausiai M. Reinys reziumuoja: „Krikščionybės priemonės vaikų atžvilgiu gali būti suvestos taip: a) tėvų absoliuti valdžia vaikų atžvilgiu atšaukiama, b) vaikų vertingumas remiasi jų kilme – jie dangaus karalystės dovana; vaikų moralinis žlugdymas draudžiamas didžiausiomis bausmėmis. Be to, niekas čia nebegali matyti tėvų absoliutinės teisės atsisakyti savo vaikų.“

[Originalo faksimilėje: *Meritum Christianismi in quaestione liberorum ad haec reduci potest: a) absolutismus parentum erga liberos abolutus est; b) dignitas liberorum adstruitur ex eorum denominatione – heredes regni coelorum – ac ex aureola innocentiae, qua circumdantur ita, ut moralis corruptio liberi sub gravissimis poenis prohibeatur. Nemo iam non videt abolitionem absolutismi parentum erga liberos esse per se sublimem.*]

M. Reinys teologijos magistro darbe nepateikia jokio naujo mokymo, tik dar kartą tvirtai ir aiškiai siekia pakartoti, koku apreiškutuoju mokslu yra ipareigota gyventi ir jį perduoti Kristaus Bažnyčia ir jos nariai. M. Reinys magistro darbe primena tiesas, kuriomis pats gyveno, jas skelbė ir galiausiai dėl jų paaukoko gyvybę.

Išvados

Arkivyskupo M. Reinio rašytinis palikimas nėra nuodugnai ištyrinėtas. M. Reinys teologijos magistro darbe dar kartą tvirtai ir aiškiai siekia pakartoti, koku apreiškutuoju mokslu yra ipareigota gyventi ir jį perduoti Kristaus Bažnyčia ir jos nariai. M. Reinys iš naujo primena tiesas, kuriomis pats gyveno, skelbė ir galiausiai dėl jų paaukoko gyvybę. Rengiant M. Reinio raštus būtina išspausdinti magistro darbo originalą ir išversti jį į lietuvių kalbą.

NUORODOS

- ¹ *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys – lietuviškos spaudos kritikas, skatintojas ir palaikytojas // Lietuvių raštijos istorijos studijos. T. 1. Iš spaudos draudimo istorijos. Vilnius: Lietuvos pedagoginio universiteto leidykla. 2005. P. 157–176.
- ² *Aramavičiūtė V.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys kaip pedagogas // LKMA metraštis. Vilnius. 2004. T. 24. P. 459–463; *Butkienė G.* Mečislovo Reinio indėlis į Lietuvos pedagoginę psichologiją // LKMA metraštis. Vilnius. 2004. T. 24. P. 465–483; *Gudelis S., Karvelis V.* Arkivyskupo prof. dr. Mečislovo Reinio darbai Lietuvos psichologijos baruose // LOGOS. 1995/1996. Nr. 10. P. 38–50; *Katilytė R.* Mečislovo Reinio laisvai versto Psichologijos vadovėlio psichologijos terminų reikšmė ir kilmė // Terminologija. 2009. Nr. 16. P. 198–216; *Pupšys V.* Lietuvos mokyklos vizija arkivyskupo prof. dr. Mečislovo Reinio publikacijose // LKMA suvažiavimo darbai. Vilnius. 2003. T. 18. II knyga. P. 1123–1129; *Tijūnėlienė O.* Mečislovo Reinio pažiūros į ugdymą ir jo psichologinius pagrindus // LKMA metraštis. Vilnius. 2000. T. 17. P. 283–304.
- ³ *Jasėnas J., Vasiliauskienė A.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys – dorovės puoselėtojas ir ugdytojas // Jaunųjų mokslininkų darbai. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla. 2004. Nr. 3. P. 40–48.
- ⁴ *Vasiliauskienė A.* Jaunimas Mečislovo Reinio ateities vizijose // Akademinis jaunimas permainų metais. Ekonominės ir socialinės politikos studijos / sud. A. Čiužas. Vilnius: VPU leidykla. 2005. T. 1. P. 117–124.
- ⁵ *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys – lietuviškos spaudos kritikas, skatintojas ir palaikytojas // Ten pat. P. 157–176.

- ⁶ *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimui ir veiklai skirtos studijos mokslo bei kituose leidiniuose: bibliografinė rodyklė // *Utenis*. 2013-04-10. Nr. 28. P. 4–6.
- ⁷ *Reinys M.* [Be pavadinimo] // Arkivyskupas Jurgis Matulevičius. II Atsiminimų šviesoje / red. K. Čibiras. Marijampolė: Marijonų spaustuvė. 1933. P. 96.
- ⁸ *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimo bruožai // LKMA metraštis. Vilnius. 1995. T. 9. P. 452.
- ⁹ Vysk. P. P. Būčio atsiminimai / surašė prof. Z. Ivinskis, red. J. Vaišnora MIC. Chicago: Lietuviškos knygos klubas. 1966. T. 2. P. 35.
- ¹⁰ *Būčys P.* Tarptautinis katalikų mokslui aukštyn kelti susivienijimas ir Lietuva // *Draugija*. 1908. T. 4. P. 135–142.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. *Aramavičiūtė V.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys kaip pedagogas // LKMA metraštis. Vilnius. 2004. T. 24. P. 459–463.
2. *Būčys P.* Tarptautinis katalikų mokslui aukštyn kelti susivienijimas ir Lietuva // *Draugija*. 1908. T. 4. P. 135–142.
3. *Butkienė G.* Mečislovo Reinio indėlis į Lietuvos pedagoginę psichologiją // LKMA metraštis. Vilnius. 2004. T. 24. P. 465–483.
4. *Gudelis S., Karvelis V.* Arkivyskupo prof. dr. Mečislovo Reinio darbai Lietuvos psichologijos baruose // *LOGOS*. 1995/1996. Nr. 10. P. 38–50.
5. *Jasėnas J., Vasiliauskienė A.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys – dorovės puoselėtojas ir ugdytojas // Jaunųjų mokslininkų darbai. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla. 2004. Nr. 3. P. 40–48.
6. *Katelytė R.* Mečislovo Reinio laisvai versto Psichologijos vadovėlio psichologijos terminų reikšmė ir kilmė // *Terminologija*. 2009. Nr. 16. P. 198–216.
7. M. Reinio teologijos magistro darbas „Apparatio christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum“. 1909 m. Kopija. 80 p.
8. *Pupšys V.* Lietuvos mokyklos vizija arkivyskupo prof. dr. Mečislovo Reinio publikacijose // LKMA suvažiavimo darbai. Vilnius. 2003. T. 18. II knyga. P. 1123–1129.
9. *Reinys M.* [Be pavadinimo] // Arkivyskupas Jurgis Matulevičius. II Atsiminimų šviesoje / red. K. Čibiras. Marijampolė: Marijonų spaustuvė. 1933. P. 96.
10. *Tijūnėlienė O.* Mečislovo Reinio pažiūros į ugdymą ir jo psichologinius pagrindus // LKMA metraštis. Vilnius. 2000. T. 17. P. 283–304.
11. *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupas Mečislovas Reinys – lietuviškos spaudos kritikas, skatintojas ir palaikytojas // *Lietuvių raštijos istorijos studijos*. T. 1. Iš spaudos draudimo istorijos. Vilnius: Lietuvos pedagoginio universiteto leidykla. 2005. P. 157–176.
12. *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimo bruožai // LKMA metraštis. Vilnius. 1995. T. 9. P. 452.
13. *Vasiliauskienė A.* Arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimui ir veiklai skirtos studijos mokslo bei kituose leidiniuose: bibliografinė rodyklė // *Utenis*. 2013-04-10. Nr. 28. P. 4–6.
14. *Vasiliauskienė A.* Jaunimas Mečislovo Reinio ateities vizijoje // *Akademinis jaunimas permainų metais*. Ekonominės ir socialinės politikos studijos / sud. A. Čiužas. Vilnius: VPU leidykla. 2005. T. 1. P. 117–124.
15. Vysk. P. P. Būčio atsiminimai / surašė prof. Z. Ivinskis, red. J. Vaišnora MIC. Chicago: Lietuviškos knygos klubas. 1966. T. 2. P. 35.

Gauta: 2014 07 04

Parengta spaudai: 2014 10 13

Gediminas JANKŪNAS

TEACHINGS ON FAMILY IN THE ARCHBISHOP MEČISLOVAS REINYS' MASTER OF THEOLOGY THESIS

S u m m a r y

The article emphasizes large but not well examined written heritage of the Archbishop Mečislovas Reinys and different areas of interest which it covers. The author examines the first academic steps of the Archbishop M. Reinys, mainly his master of theology thesis under the title "The appearance of Christianity greatly advanced the development of morality" ("Apparitio christianisimi multum contulit ad promovendam doctrinam morum"), which was written and defended in 1909 at the Spiritual Academy of Petrapilis. The reader will learn the historical reasons which might have influenced the particular choice of the topic for the thesis, the analysis of the problem, and will have a brief introduction of the teachings on family, marriage and children, found in this thesis. Such introduction is most valuable since this year was dedicated to the Family Life by the Lithuanian Conference of Catholic Bishops, and because this year we commemorate the 130th anniversary of the Archbishop M. Reinys' birth. In his work M. Reinys wants to once again demonstrate that what was revealed by the doctrine must live and be passed on Christ's Church and its members. M. Reinys reminds us anew of those truths by which he lived, preached and eventually sacrificed his life for. In preparation to publish all of his work, this master of theology thesis needs to be translated into Lithuanian. One could only wish that M. Reinys' teaching would find response in people's minds and hearts.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Petrapilio dvasinė akademija, rašytinis palikimas, teologijos magistro darbas, šeima ir žmogaus teisės.

KEY WORDS: Spiritual Academy of Petrapilis, written heritage, master of theology thesis, family and human rights.

Gediminas JANKŪNAS – kunigas, teologijos mokslų daktaras, Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto lektorius, Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonas. El. paštas gedjankunas@gmail.com.

Gediminas JANKŪNAS – Roman Catholic priest, STD (Doctor in Sacred Theology), lector at the Faculty of Catholic Theology of Vytautas Magnus University, pastor of the Our Lady's Assumption parish in Krekenava. E-mail: gedjankunas@gmail.com.